

CSONTOS KATALIN

TOPÁL JUDIT KÖSZÖNTÉSE

Topál Judit 1943. október 31-én született Monoron. A budapesti Teleki Blanka Általános Leánygimnáziumban tett sikeres érettségét 1962-ben. 1963-tól 68-ig az ELTE BTK régészettörténelem szakán folytatta tanulmányait, melyet kitüntetéses diplomával fejezett be. Mócsy András professzor tanítványaként szakterületként a provinciális római régészetet választotta. Már egyetemi éveitől folyamatosan részt vett ásatásokon.

1963-ban Matrica/Százhalombattán a római kori palánktábor és a vicus temetőjének feltárásán B. Thomas Edit vezetése alatt, egy évvel később László Gyula irányítása alatt Csongrád-Felgyőn, majd a feldebrői középkori altemplom kutatásában Méri István mellett, 1967-68-ban B. Vágó Eszter és Bóna István munkatársa volt Intercisa-Dunaújváros római kori katonai vicusának és temetőjének feltárásán.

Diplomaszerzése után 1968-tól, a ceglédi Kossuth Lajos Múzeumban helyezkedett el régészként. Még ebben az évben önálló leletmentő ásatást kezdett meg Cegléd-Madarászhalom Árpád-kori templomának temetőjében. A feltárás eredményeit a *Studia Comitatus* 1972-es kötetében publikálta. A Pest megyében eltöltött évek alatt Matrica/ Dunafüred-Százhalombatta és Szentendre római emlékeinek feltárásával és publikációjával foglalkozott. Matrica általa feltárt déli temetőjének feldolgozását – mint a többi munkáját is –, saját rajzaival illusztrálva, angolul írta meg. A publikációt az ELTE Régészeti Tanszéke a megjelenéssel egyidejűleg doktori disszertációként fogadta el.

1971-ben supervisoroként dolgozott az angliai Lindum (Lindum) római kori városfal és canabae feltárásain (Ásatásvezető: C. Coyle). 1972-75 között a Szentendrei Szabadtéri Múzeum területén előkerült római villa rustica feltárásait vezette, majd annak műemléki helyreállításában is tevékenyen részt vett 1981 és 1988 között.

Az MTA Régészeti Intézetének szervezésében, Torma István vezetésével 1961-ben megindult, hazánk régészeti lelőhelyeit feltérképező monográfia-sorozat (Magyarország régészeti topográfiája) nagyszabású munkálataiban is részt vett. A monográfia Pest megyei kötetének társszerzője, régészként intenzív terepbejárásokat végzett a budai és szentendrei járásokban.

Más régészeti korszakok tárgyi emlékeinek elemzéséből is kivette részét, két tanulmányt is megjelentetett az ócsai bronzkori ékszerleletről. Munkatárs volt a Vác-Kavicsbánya kelta hamvasztásos és avar kori temető feltárásán. 1987-ben a káposztásmegyeri császárkori szarmata telep ásatásán is dolgozott.

1978-ban kezdett dolgozni a BTM Ókortörténeti Osztályán. Ebben az évben Óbudán, a legiótábor területén folytatott ásatásokat. A következő években főként a canabae nyugati temetőjének területén ásott, ezeknek a feltárásoknak az eredményeit publikálta az *Aquincum Nostrum* két vastkos kötetében, amelyben a korábban feltárt Bécsi úti sírokat is azonosította és közölte.

A kötetek ma is alapl műnek számítanak és komoly segítséget nyújtanak a korszakkal foglalkozó régészek számára. Kutatási területe szerteágazó, hiszen a római temetkezések, üveganyag, ókeresztény emlékek és főként a kerámiaművesség területéről írt munkái nélkülözhetetlenek az ezekkel a témákkal foglalkozó kutatók számára.

Az ásatások mellett Judit a római kori raktár gyűjteményvezetőjeként dolgozott, irányítása alatt szisztematikusan rendeződött a raktár anyaga, ha nem terepen dolgozott, revíziózta és rendezte a leleteket. A raktári anyagot nagyon jól ismerte, ha valaki aquincumi anyaggal szeretett volna foglalkozni, mindig tudott segítséget, útmutatást adni a kutatáshoz.

Saját ásatási anyagát mindig maga rajzolta, amit tudjuk, nélkülözhetetlen az igazi anyagismeret

megszerzéséhez. Dolgozószobájában mindig szólt a komolyzene, ami azt hiszem lételeme, hiszen a régészet és más kultúrához kapcsolódó témák mellett a klasszikus zene impozáns ismerete jellemzi.

1997-ben az Ókortörténeti Osztály Aquincumba való költözése előtt teljes körű revíziót kellett végezni. Judit irányítója és állandó résztvevője volt ennek a hatalmas munkának, mellé osztották be az osztály régészeit a munka elvégzéséhez. Jómagam és azt hiszem mások is nagyon szívesen dolgoztunk mellette, akár másokat helyettesítve is, hiszen a tárgyak ellenőrzése folyamán rengeteg ismeretet kaptam - kaptunk Judit anyagismeretének köszönhetően. A revíziót követve személyesen irányította a római raktár teljes anyagának költöztetését és rendezését.

Az Aquincumi Múzeum hazai és külföldi kiállításokban is tevékenyen részt vállalt, a teljesség igé-

nye nélkül többek között a „*Das römische Budapest*” című vándorkiállításban, az Augusta Raurica (Svájc) kiállítás és a hozzá kapcsolódó kötet előkészületeiben és megírásában, az aquincumi állandó kiállítás katalógusának elkészítésében.

Szakmai munkájának tökéletesebb művelése érdekében 1974–75-ben speciális numizmatikai kurzuson vett részt. Kétszer kapta meg a Szocialista kultúráért díjat (1975-ben és 1985-ben). Tagja volt a Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulatnak 1969-1995 között, és a *Rei Creatiae Romanae Fautores*-nek 1982 és 1996 között; külföldi konferenciákon előadásokat tartott az aquincumi lakosság temetkezési szokásairól és a kerámiaművészegről.

Kedves Judit! Mindannyiunk nevében nagyon boldog születésnapot, szakmai terveidben is eredményes munkát kívánok!

AD HONOREM JUDIT TOPÁL

Judit Topál was born on October 31, 1943 in Monor. She graduated from the Teleki Blanka General High School for Girls in 1962 and went on to study archaeology and history at the Faculty of Humanities at Eötvös Lóránd University, graduating with honors. As a student of Professor András Mócsy she chose to be specialised in provincial Roman archaeology. Our colleague participated in excavations already during her years at the university. She worked together with Edit B. Thomas, Gyula László, István Méri, later with Eszter B. Vágó and István Bóna. As of 1968 she worked as an archaeologist of the Kossuth Lajos Museum in Cegléd. In 1971, Judit Topál supervised the exploration of the Roman city wall and canabae of Lincoln (Lindum) in England. Between 1972-1975 she led the excavation of the Roman villa rustica that was found in the area of the Szentendre Skanzen Village Museum, later participating in its historic preservation restoration. Dr. Topál also took part in the project Hungary's Archaeological Topography, launched

and organised by the Archaeological Institute of the Hungarian Academy of Sciences. She started working at the Department of Ancient History of the Budapest History Museum in 1978. Apart of the excavations she headed the collection of the Roman-era depository. The archaeologist took an active part in the domestic and foreign exhibitions of the Aquincum Museum. In order to cultivate her professional abilities even more perfectly, she participated in a special numismatic course. Judit Topál was awarded the medal 'For the Socialist Culture' twice, and was a member of the Hungarian Society of Archaeology and History of Art as well as of the *Rei Creatiae Romanae Fautores*. She gave lectures at international conferences on the funereal customs and pottery culture of the Aquincum population. She always drew her excavation material herself; in her workroom classical music was always played, which was a life-essence to our colleague. Dear Judit! We wish You a Happy Birthday and further professional successes!